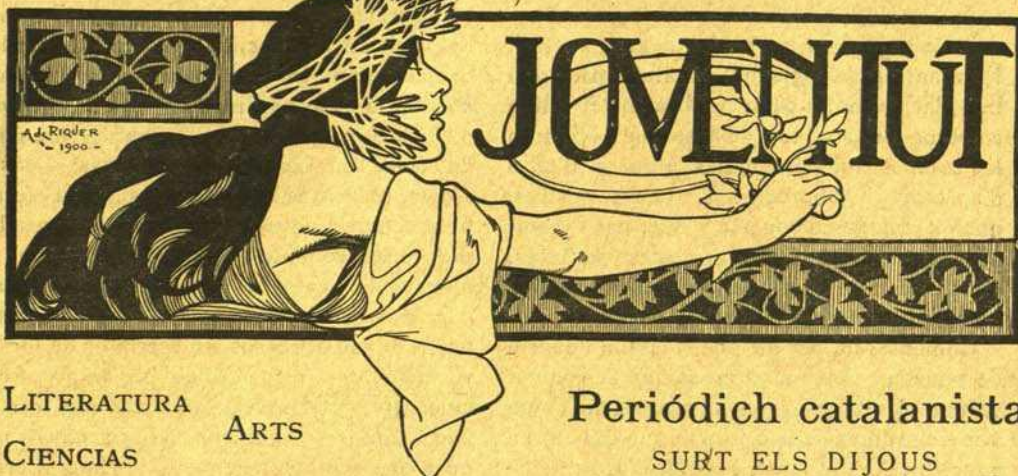

LITERATURA

ARTS

CIENCIAS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. . . 10 CÉNTIMS.

» ATRASSAT. . . 25 »

SUMARI: Parlém dels Jochs Florals, per Lluís Via. — Aclaració, per Oriol Martí — Art decoratiu, per Joan Brull. — Una obra important, per Sebastià Junyent. — Diàlech, per Enrich Rafel y Surell. — L'avaricia, per A. Bori y Fontestà. — Siegfried: IV. La execució musical (continuació), per Joaquim Pena. — Concerts, per Salvador Vilaregut. — Teatres, per Emili Tintorer. — El triomf del cor, per Jaume Orpinell. — Novas.

PARLEM DELS JOCHS FLORALS

Tots els que'ns llegeixen saben que'l catalanisme de JOVENTUT es ben radical; però també saben que la passió no'ns quita'l coneixement, y que'ns agrada dir la veritat tant als de fora casa com als de dins; y encara posém més empenyo en dirla a n'aquests últims, per allò de que com més amichs més clars, donchs seria indigne enganyarnos a nosaltres mateixos. Aquesta es la millor, y a nostre entendre l'única manera de fer catalanisme: fomentant tot lo bo, y combatent tot lo dolent que'ns sia propi.

Hem de parlar dels darrers Jochs Florals (quin tomo se'ns ha enviat), y no deixarem d'exposar las consideracions que se'ns han ocorregut. Si algú'ns titlla de parcials perque no alabém tant com voldriam, s'errará de mitj a mitj, donchs nosaltres posém aqueixa institució dels Jochs Florals molt per demunt dels demés certamens literaris que

arréu tenen lloch. Aqueixa institució, per la importancia que tingué en la Edat Mitja, y per l'obra actual de rehabilitació de la nostra llengua, que á ella en primer lloch se deu, es per nosaltres molt respectable. Més que com un certamen, mirém els Jochs Florals com un culte á la patria y á la bellesa, y'ns dol veure profanat aqueix culte per influencias grolles, ó desnaturalisat pels sectaris exclussivistas que sovint l'han volgut agavellar, no deixantlo posar en condicions de resistir las alenadas de la vida moderna, y fent aixís del art objecte de monopoli, fins al punt d'haver dat lloch á que corrés la veu de que, pera enviar composicions als Jochs Florals, els mateixos mestres de la poesia catalana havian de subjectarse al patró *floralesch* si volian obtenir premi, ab lo que's feya tan poch favor als dits mestres, com als jurats calificadors, com á la institució mateixa quin nom s'escarnia al ferlo servir de calificatiu poch menys que denigrant.

Alguns Consistoris dels darrers anys semblaien voler rompre'ls motllos de sempre, però aviat se va veure que no anavan enlloch, al premiar, entre algunas poesias ditas modernistas qu'eran bonas, altrás del mateix género ignocentas á tot serho. Y aqueixa falta d'acert feu dubtar de la justicia del fallo, y sospitar que la concessió de determinats

honors fos deguda a l'amistat o al favoritisme.

Cal no dar peu a semblants sospitas, y rodejar els Jochs Florals del degut prestigi. Pera mirar de lograrho, nosaltres parlarem ben clar ab motiu de la publicació del volúm corresponent a aquest any, en que hi figuren las composicions premiadas, algunas d'ellas d'apreciats col·laboradors y amichs nostres, que'ns poden ben coneixe y que, per lo tant, no s'han d'ofendre de las nostras paraulas, donchs están inspiradas en sentiments de justicia, y son pera bé de tots.

Comensarém per dir que si fessim una tria de totas las obras contingudas en l'esmentat volúm, sols dugas o tres ne senyalaríam com a mereixedoras de la distinció que se'ls hi ha concedit. Ab tot, aném a parlar d'unas quantas.

No som partidaris de determinadas formas poéticas. Totas las creyém bonas quan l'obra no sona a buyt. Aixís, dochs, l'*Enfilall* de sonets d'en Guillelm Tell y Lafont, distingits ab la Flor natural, revelan un sentiment delicat y posan de relleu la cultura de son autor; però al llegirlos, un diria que no hi pot bategar lliurement un'ànima gran de poeta dins d'aquell motllo arcaich. Als antichs els hi anava bé aqueixa forma qu'alguns han volgut consagrar com a clàssica: avuy, entre nosaltres, sembla que sols puguin cultivarla ab devoció aquells refinats que s'avenen, millor que ab l'art, ab l'artifici.

En la composició *Per les montanyes*, d'en Joan M. Guasch, que va guanyar la Englantina, hi ha un devassall d'imatjes, no totas originals ni totas ben sentidas, com tampoch es gayre original ni sentit l'assumpto. S'hi nota tot seguit la influencia de mossén Cinto y d'en Maragall, que varen cantar ab més potencia é intensitat las grandesas pirenenas, y la d'en Massó y Torrens, que va retratar ab més veritat aquella naturalesa. La versificació d'en Guasch tan aviat resulta espontania com deixatada, y per més que hi ha fragments hermosos y ben trobats, el conjunt deixa una impressió de barroquisme. L'obra, donchs, no es sencera.

En Miquel Costa y Llobera ab *L'antich profeta vivent* obtingué la Viola, y per més qu'en aquella composició s'hi veu la trassa del exquisit poeta místich, no es de lo notable qu'ell ha produhit.

Si tan pobres elogis ens mouhen a fer las tres poesias qu'haurian d'haver sigut las capdals dels darrers Jochs, consideris lo que las demés serán. De las recompensadas ab accésit a la Flor natural, la titulada *Pelons*, d'en Bori y Fontestà, ens sembla verament delicada. En Guasch n'hi té dugas: *Del seu album*, qu'es una repetició més de la eterna nota d'aquest autor, y *Soleyada*, que resulta més plena, constituhint una pàgina en que hi ha veritable calor y vida. En el *Revicturis*? d'en Masriera (primer accésit a la Englantina), s'hi veu a trossos un escriptor de forsa, y'l *Palimpsest*, d'en Collell (segón accésit), es un apropòsit encertat y correcte de forma, però dada sa insignificancia literaria, ens admira que son autor l'enviés al primer Certamen de las lletres catalanas. Y lo mateix dihem de las poesias favorescudas ab els accésits a la Viola, originals de «Virgilius» y de Joseph Carner, y tituladas respectivament *Lo Temporal* y *Vora'l foch*, aquesta última dolenta a tot serho.

Es una vergonya qu'en nostres Jochs Florals s'hi trobi tanta flor de drap o de paper, ab tot y comptar Catalunya ab excelents poetes. Prova de que n'hi ha, ho son las *Cançons* de l'Apeles Mestres, que resultan sens disputa lo milloret del tomo y que, no obstant, *varen quedar-se sense la Flor natural que's mereixian*. En la espontania delicadesa dels pensaments, en la tendresa de la expressió y en la seguitat dels versos, s'hi troba desseguida'l veritable poeta. Si'l Consistori no ho va saber veure: pitjor pel Consistori.

No parlém dels restants treballs que integran el tomo, porque llevat d'alguns fragments del *Romanceret del beato Ramón Llull*, d'en Manel Folch y Torres, no hi trobém res que poguém alabar ab convicció.

Migrada resulta, donchs, la cullita que'ns donan els Jochs Florals de 1900, y es sensible que tan capdal festa no hagi atret, a las darrerias del sigle, als grans artistes del llenguatge català. Podia haver sigut una manifestació brillant; però, lluny d'aixó, com a coronament d'una tasca tan meritoriament iniciada en 1859, ens trobém a fi de sigle ab uns Jochs Florals esquifits, hont se premian las pretensions d'alguns infatuats, tant o més que las realitats floridas dels sincers, lo que pot donar lloch a que las nulitats s'ensoper-

beixin y, creyentse amos de la festa, la estrafassin convertintla en un de tants certaments cursis com se fan per tots indrets, als que hi concorren no'ls amants del art, sinó'ls infelissoscaptayres de premis. Entristeix pensar que ja fa molts anys qu'en nostres Jochs Florals no s'hi fecondan obras mestras com *L'Atlàntida*, *L'any mil*, *Cleopatra*, *Lleha de convit* y altres joyas d'aquesta mena. Si'ls poetas qu'ara hi acudeixen no valen prou (qu'aixó no ho creyém), ó no encertan ab la forma nova que buscan (y aixó es lo més positiu), ¿no fora bo convocar á tots, joves y vells, á un certamen veritat, ab condicions ben rigurosas, y lo qu'en bé de las lletras catalanas no s'ha fet á las darrerias del sigle xix, ferho á comensos del sigle xx? Creyém que Catalunya té dret á esperar una semblant iniciativa del Consistori dels Jochs, si sos mantenedors desitjan, com no dubtém, regenerar aqueixa institució. Y no es per demés excitar també á tots els bons escriptors, inclohenthi'ls grans mestres que no tenen dret á jubilarse.

Sols ens resta parlar del criteri mesqui demostrat fins avuy per alguns Consistoris, en els que las creencias y las passions personals se sobreposavan al criteri del art per l'art, que ab tot rigor hauria de regir. L'art es en sí una religió, de la que'ls mantenedors ne son sacerdots. Si algún d'aquests, dominat per altre esperit de secta que pesi sobre sa conciencia, pretén imposarse á n'els altres, aqueix tal deu abandonar el lloch qu'ocupa. El Consistori dels Jochs Florals no ha d'ésser com una redacció de Brusi, en que hi son abolits certs temas, ni, millor dit, ha de convertirse en una *secretaria de cambra*. La poesia es la veu del esperit, y per tant es lliure, condició indispensable pera que sia sincera y honrada. Els mantenedors, donchs, han d'ésser esperits elevats, sans, y lliures també de preocupacions, y trabas, y pressions d'altri. Més que á la tendencia de las obras, s'ha d'atendre á son valor artístich, perque tota tendencia es noble si l'artista es artista de debó y'l que llegeix gira com ell la vista amunt y sent la bellesa ab la intensitat deguda.

Finalment: procurin els Consistoris concedir menos honors als poetas, y honrar més á la poesia; menos títuls de mestre en Gay Sa-

ber (que'ls en sobran la meytat á las lletras catalanas), y més respecte al art. D'aquesta manera no será tan fàcil que als nostres Jochs Florals se'ls hi pugui aplicar alló que Cervantes va posar en boca de *Don Quijote*, en sa conversa ab el fill del *Caballero del Verde Gabán*:

«¿Qué versos son los que ahora se trae entre manos, que me ha dicho el señor su padre que le traen algo inquieto y pensativo? Y si es alguna glosa, á mi se me entiende algo de achaque de glosas, y holgaria saberlos; y si es que son de justa literaria, procure vuesa merced llevar el segundo premio, que el primero siempre se lleva el favor ó la gran calidad de la persona, el segundo se le lleva la justicia, y el tercero viene á ser segundo, y el primero á esta cuenta será el tercero, al modo de las licencias que se dan en las universidades.»

LLUÍS VIA.

ACLARACIÓ

Els enemichs del Catalanisme, qu'aprofitan totas las ocasions que se'ls hi presentan per veure de desnaturalisarlo, han pres peu de que la societat dramática anomenada «Aplech Catalanista» hagi excluhit del seu repertori *La mare eterna* de l'Iglesias, pera títllar al Catalanisme de clerical y carli.

Aixó no ho podém permetre, y es precis que posém las cosas claras.

Segons el tracte ab la Empresa, podian els organisadors del «Aplech» triar las obras y fer representar aquellas que fossin del seu gust, y fins aquí no han faltat en res.

Tenim entés, no obstant, qu'algún d'aquells senyors va declarar que rebutjava'l dit drama perconsiderarlo heterodox, y en aquest punt si que va estar malament; en primer lloch, perque no ho es d'heterodox, y segonament, perque encara qu'ho fos, en qüestions artísticas aixó no s'ha de mirar. Tant de bo haguessin tingut més trassa per escullir obras bonas, literariament, y aixis no haguera vist tanta barreja! Donchs del mateix modo que reprobém l'acte d'aquells subjectes, devém també protestar dels atachs insidiosos que dirigeixen al Catalanisme'ls seus contraris, perque si en la *Unió Catalanista* hi caben totas las tendencias, (salvant lo fonamental),

no deuen imputarse á la totalitat els fets particulars de certs individus, y molt menos en una cosa accidental ó secundaria.

Desenganyinse: ja'ns poden posar tots els motius que vulguin: els catalanistas de debó (que n'hi ha molts de falsos ó curts de pes), no som, com ab tota mala fe's pretén, ni separatistas, ni carlins, ni clericals, ni cleróforos, ni monárquichs, ni republicans. Som lliberals, y dels més avensats, perque sempre ha sigut aquest l'esperit veritable de Catalunya, com ho es de tots els pobles que volen progressar, en lloch d'estancarse, ó de caminar com els cranchs.

ORIOI MARTÍ.

ART DECORATIU

Un art qu'entre nosaltres no está encara ben definit, donchs no'ns dem ben bé compte de la importancia trascendental que té. Per ell, l'ànima dels pobles se transmet de generació en generació; per ell sabem que hi ha hagut civilitzacions ricas y potents, qu'han existit artistes qu'han fet brollar poesia y esplendor, idealisant la vida rutinaria dels poderosos de la terra; per ell, en fi, podem coneixe l'avens ó atrás dels pobles.

Art decoratiu! Aquestes paraules, quants pensaments ens desperten, quantas cosas ens recordan!... Els antichs, qu'eran tan refinats, el comprenian bé. L'arquitectura, la pintura y la escultura, aqueixas manifestacions qu'en nostres temps moderns casi sempre han anat deslligadas, com germanas mal avingudas, en els temps esplendorosos del art anavan sempre d'acort, y per aixó realisaren aquells conjunts qu'avuy no'ns cansém d'admirar.

Nosaltres que pintém, desprenemnos per un moment de la nostra personalitat; vosaltres qu'esculpiu y projecteu arquitectura, despreneuvosen també, y digueume: ¿No os fan patir aqueixas tres manifestacions del art anant aisladas?...

Un senyor compra un quadro, ó bé una estatua, y ho fa colocar á casa seva, alli hont li sembla qu'anirà millor, per omplir un pany de paret ó amagar un recó. Aqueixas obras d'art (suposém qu'ho siguin), qu'en un Museu hi estarian molt bé, alli, rodejadas la majoria de las vegadas de mobles d'una

riquesa cursi, comprats á ca'n Llibre ó á ca'n Cuspinera y sentint la fabrica d'un'hora lluny, quedan com abandonadas, sense ni poder ésser vistas per falta de claror, y sense ajudar per res á l'armonia y al bon aspecte del decorat. Tot está deslligat, y'l visitant se troba anguniós entre mitj de totas aquellas riquesas de tan mal gust: Lluís XIV, Lluís XV y Lluís no sé quin, tot barrejat ab papers y tapisseries molt mansas.

Altres senyors que's creuen tenir el paladar més refinat, omplen la casa d'antiguitats, formant un conjunt tan abigarrat com els primers. Y aixó's comprén: cada época, cada civilisació té la seva manera de veure. Els mobles y la decoració son apropiats á ella, á las sevas costums... De manera, que la majoria de casas que jo he visitat á Barcelona semblan sempre sucursals d'en Llibre ó en Cuspinera, ó magatzems d'antiguitats. May cap conjunt, may res armónich, y, (no cal dirho) may res de nou.

¿Té la culpa de tot aixó la escassa cultura dels burgesos de Barcelona? Potser no! L'art refinat sols floreix en temps de gran prosperitat y civilisació, coronant els pobles. No creyém ofendre á ningú al escriure aquestas ratllas: no es aquesta nostra intenció. Sols volém fer veure y comprendre la importancia del art decoratiu, ja que per desgracia no es el que sobressurt en la nostra terra: la il·lustració artistica. Quan no domini tant el fabricant y tinguém més tradicions artísticas, vindrán millors temps, y tal vegada prevaleixerá un bon gust imposat pels que cultiven las arts en tots sos aspectes. Ara per ara, ls pochs artistes que despuntan no son gayre compresos, y la rutina la portém fonda y molt arrelada.

Peró, encara que sembli obra de gegants, no hem de perdre la esperansa de millorar l'estat present, y ja'l Circul del Liceu ha comensat á donar exemple (per més que no sense tenir de vence'ls entrebanchs que hi posavan alguns socis), al encarregar á l'Alexandre de Riquer la decoració de la entrada y vestibul de dit local. Se comprén la sorpresa que devia causar aquella ornamentació tan diferent de la qu'estavan acostumats á veure'ls rutinaris; mes ara que ja sos ulls hi han reposat, ¿qué diuen? ¿no están avergonyits de tots aquells altres salons que

recordan els *llegendaris* casinos de la costa, d'aquelles butacas y jerros, y demunt del escalfa-panxas el mirallet de sempre, y tot com sempre cursi, carrinlò y vulgar, fins al punt de fer que's tingui enveja dels criats que hi ha al vestibul?

Tot això ho vaig dir al soci que m'acompanyava, alabant com se mereix la hermo-sissima entonació, donchs l'artista ha tret partit de tot, combinant els colors de las fustas ab aquell fris exquisit de tons lleugers, ornamentat d'auells y plantas ideals, crisantemas y flors de lotus, tot fonentse en un ambient ideal també, perque encara que'ls detalls de dita decoració del vestibul y entrada son esplendorosos y acabats, tot, com hem dit avans, se fon, y la impressió més grossa es l'efecte de conjunt, la idealitat, l'armonia admirable. Y tot modern; més ben dit: art modern que quedarà. Per ell sabrán els nostres nets qu'hem existit y possehit un art propi, y això sol, ens redimirà de nostres pecats.

Ab dita visita al Circul del Liceu vaig renovar la coneixensa ab en Riquer, que feya anys que tenia deslligada. Alashoras pintava quadros ab una tendència qu'anunciava ja al pintor-decorador. Després, jo, viatjant sempre, vaig perdre sas petjadas artísticas, mes tal vegada per això mateix, cada obra d'ell que veyá á mos retorns, era una sorpresa. En sas conversas, m'atreya ab sa il·lustració vastíssima y sa erudició, que tant ajuda pera realisar aquell art tan difícil y complicat.

Alguns grans artistes inglesos comensaren á fer valer y ressortir la decoració, fins arribar á un art propi que no's confón ab cap altre. Seguiren els alemanys, y'ls dinamarquesos, y tot el Nort en pes. Nosaltres, per sort, tenim un artista que s'inspira en aquelles tradicions: en Riquer. A ell, donchs, correspon la nostra admiració, entre altres treballs artísticos, pel qu'ha realisat al Circul del Liceu, qu'en un altre número analizará, ab sa competencia reconeguda, el nostre company J. M. Tamburini.

JOAN BRULL.

UNA OBRA IMPORTANT

Hem rebut las primeras entregas d'un obra titulada *Materiales y Documentos de Arte*

Español, publicada per M. F. C. baix la direcció artística de Mira Leroy, y en conjunt ens han satisfet molt.

L'objecte de l'obra, segons el prospecte, es el de formar una colecció completa d'art pur y d'art aplicat, desde'ls principis del art á Espanya fins á nostres dias.

En las entregas fins avuy publicadas sembla que s'ha donat més cabuda al art aplicat, y ab preferencia s'han reproduhit detalls arquitectònichs.

Las vistas de conjunt dels monuments espanyols llegats per una civilització extingida, son prou conegudas de tothom y fora sobrer reproduhirlas. En cambi, quanta necessitat hi ha de popularisar aquells detalls, com frisos, capitells, columnas, pilastras, archs y plafonds, que constituheixen la part intima del edifici, que respiran el sentiment y'l caràcter de l'època que'ls va concebir y en els que s'hi sent batre'l cor del artista, ignorat la major part de vegadas, qu'esculpint un fragment hi posava quelcòm d'ell mateix y empenyia l'Art cap al seu desenrotllol!

Aquella ingenuïtat tan impregnada del primitiu sentiment religiós que's nota en las esculturas dels claustres romànichs; aquell enlayrament del esperit que puja desde las bases de las pilastras gòticas fins á las voltas passant per nirvis delicats que serveixen de conductors per arribar á las escenas dels capitells, y d'allà á la vida beatifica dels sants que gosan en las claus d'una vida supraterrena; aquella complicació y luxuriosa abundancia del estil alarb, aquella profusió ornamental del plateresch que converteix á la pedra en rival de las filigranas; aquell convencionalisme del renaixement, aquella ampulositat del barroch, aquell fret del neo-clásich, y en fi, aquesta malaltissa delicadesa y original rebuscament del modernisme, se aprecian més en els detalls qu'en el conjunt dels edificis.

Avuy que tot es materia d'estudi y que l'art decoratiu tendeix á buscar originalitat en lo passat é inèdit, creyém qu'aquesta obra es de gran importancia y pot contribuir poderosament al avens del art pur y del art aplicat.

Esperém que'l director artístich no deixarà de reproduhir els orígens del estil romànich català qu'encantan per la seva simplicitat un

xich aspre, com en el claustre de la Seu de Manresa, en els detalls de Sant Quirch de Culera y en innumbrables monuments del Ampurdà, de la Cerdanya y del Rosselló, en els detalls ó conjunts de totes aquestas capel·letas catalanas que, amagadas al redós d'una montanya com modestas y olorosas violetas, han escapat fins ara als honors de la publicitat.

Veyém també ab gust reproduhits en una de las entregas dos retaules notabilissims de Sant Pere de Tarrassa, però hi trobém á faltar la reproducció dels detalls, perque si un capitell es un detall curiós é instructiu d'un claustre, tant ó més ho es una figura ó una testa d'un retaule, sobre tot dels del siglexv, que á voltas son verdaderas obras d'art. En el mateix retaule reproduhit, las figuras de Sant Cosme y Sant Damià demanan un clixé cada una y ser reproduhidas per la fototipia, no tan sols perque son un dato de la indumentaria de l'època, sinó perque están molt ben dibuixadas, tenen molt caràcter y son una mostra del estat de la pintura en el quinze sigle. Si l'obra ha de proporcionar material d'estudi, ho ha de fer pera totes las arts.

Pera poderse formar una idea de la delicada bellesa de la Verge del notable retaule de Sant Cugat del Vallés, de las esbeltas y misticas siluetas dels sants y santas del mateix retaule, per'apreciar la bonica composició y hermosos detalls del retaule de l'Adoració dels Reis existent en el Museu de Santa Agata, ó bé las interessants caras de menestrals del consellers del quadro d'en Dalmáu, es precis fer reproduccions fragmentarias. En l'obra s'ha donat cabuda també al art contemporani, y aquí hem de cridar l'atenció del director artistich pera que vagi ab molt cuydado, si no vol comprometre la importancia y la serietat de la publicació, en acceptar, cedint tal volta á un excés de condescendencia, la reproducció d'obras escasas de valor artistich, ó bé copiadas de revistes estrangeras.

Creyém qu'en aquest cas la prevenció es justificada, puig tots sabém que, apart de honrosas escepcions, l'art modern de Barcelona no es més que un reflex del art que's conrea á Londres, á Bruselas, á Viena, á Munich y á Paris, ab la particularitat de que aquí's copia espatllantho. Y es natural que

aixis succeheixi: alli la importancia donada á la ensenyansa y l'aplicació dels artistas van fer brollar espontaniament l'art modern, que si hagués hagut de sortir de Barcelona encara estaria per naixe. Però aquí no's quedan endarrera, y á falta de preparació suficient per'inventar, copian.

Creyém que'l director artistich fugirá aquests esculls, y n'es penyora'l que la major part de las reproduccions d'art modern son bonas y dignas de figurar en l'obra.

Extranyém que, sent també'l seu objecte portar nostre art més enllá de nostras fronteres, no hagi utilisat, ademés del catalá y el castellá, el francés tan extés avuy dia.

De tots modos, l'objecte d'aquesta publicació es gran y civilisador, y l'obra promet ser un arsenal de datos y consultas pera l'artista, l'industrial y l'amateur.

No escatimém els nostres elogis franks y sincers als organisadors de publicacions qu'honran als que las fan y al pais ahont se donan á llum.

SEBASTIÀ JUNYENT.

DIALECH

—Peró, moltes vegadas, qué gran deu ésser l'odi que vosaltras sentiuh per tots els homes... ¿Veritat?

—¿Per qué ho dius?

—Perque'ls devéu considerar com á causants de vostra desgracia. Ells ab sas paraulas rebuscadas vos assetjan, vos envoltan de perills...

—No tant...

—Vosaltras l'estiméu, ó l'havéu estimat, á un home d'aqueixos sense cor, sense conciencia, que impulsat tan sols per la brutal febricitat de la materia ha fingit estimarvos també. Encés en vostre cor el foch del amor, tan perillós pera la dona...

—No'n fassis cas: n'hi ha que ja hi neixen.

—Veig que á tu no t'agrada parlar d'aixó; mes... ¿qué vols que t'hi digui? Riuten, si vols: jo en vosaltras hi busco l'ànima, més que'l cos, y...

—No, no: si tots haurien d'ésser com tu. Tenir llàstima de nosaltres!

—¿Llàstima? Oh, es que ja m'ho penso qu'os divertiu forsa. Quan, en mitj de boja cridoria, destapéu ampollas y més ampollas, vessant esbojarrada espuma que s'escampa per la taula, cau y's difundeix per terra, y s'amaga per las negras escletjas de las rajolas, que ab el vi s'enrojeixen més, com avergonyintse dels crits aixordadors sortits d'aquella massa humana que's gosa en sa denigració... allavors, ja os divertiu, ja; però es un divertiment fals, malaltis, que dona aspecte encara més trist á vostra miserable y *solitaria* vida. Si fossiu sols desgraciadas, y no corrompudas...

—Qué pochs pensan com tu!

—Jo crech qu'ha d'ésser altre vostre gosar; però vosaltres, no comprentlo, el busquéu en mitj de la corrupció... ¿Qué fas? Qué'm despentinis, dona!

—Es que, abrassada, m'agrada més escoltar... Digas, digas...

—No sé si t'ho prens á broma... jo't parlo formal. Per mi, la vostra ànima sols deu rabejarse en un *goig* verdader quan trobantvos solas, aburridas per la quietut, fastiguejadas per la monotonia, donéu curs als vostres pensaments... Perque bé hi devéu pensar... ab avans?

—Ja ho crech!

—No estrenyis tan fort, que'm fas mal y no'm deixas parlar... Quin *goig*, si'l compreguessiu, el de recordar...

—¿Qué?

—De primer... la mare. Si: y atormentar-se'l pensament pera recordar més exactas las sevas caricias! Me sembla que'ls vostres llabris més d'una vegada deuen modelar un petó, pera ferlo en aquell rostre trist... d'aquella morta-viva. Y encara que la insensibilitat del vostre cor no dongui brill als ulls vostres, devegadas, recordantla á n'ella, bé'ls deuen fer brillar las llágrimas. Y'l *goig* creix quan vos atormentéu recordant al pare... al que creyau menys sensible... Pobre pare! Cansat y rendit de treballar, malhumorat per la falta de recursos, sempre tenia una rialla expressiva pera la esposa y un bes pera'ls fills...

—Ah!

—S'os deu desfer el cor, plorant á dolls,

al pensar en las germanas.—Tant que m'estimavan, y m'haurán aburrit!—deu dir folla la vostra ànima... Y fugen els recorts de pureza, y ve'l recort del home... del home fera... aquell que despertà'l vostre cor dientvos qu'al món hi som per'estimarnos, aquell que fingia amor amagant son miserable anhel sota un hermós floreig de paraulas... ¿Ploras?

—Sí, ¿veus? ploro; y no per lo qu'has dit, no; no vull dir que lo qu'has dit no sia cert... No sé cóm explicarme... Veurás: se n'han cuydat tan poch de mi!... Ploro, perque soch més desgraciada qu'aqueixas que tu has dit; perque mon cor no ha sigut may de ningú, no ha estimat may á cap home; ploro perque tampoch he nascut dona viciosa; ploro...

—Ah! ¿Ets filla del vici, potser?...

—No! La meva mare sempre va ser honrada!

—¿La varen enganyar? ¿Va ser escarnida, tal volta?...

—Més qu'aixó, més; perque va ésser la victima d'un d'aqueixos homes viciosos, embrutits, borratxos... que á copia de martiris va matarla quan jo era encara nena...

—No ploris!... No ploris, dona!...

—Morta ella, ja pots contar quina fou ma vida! Succehi que'l meu pare va ésser pres y portat á presiri, per una de las sevas malifetas... La Justicia, *fent justicia*, castigá al culpable... y'n feu victima al innocent.

—Es cert; es més trist!...

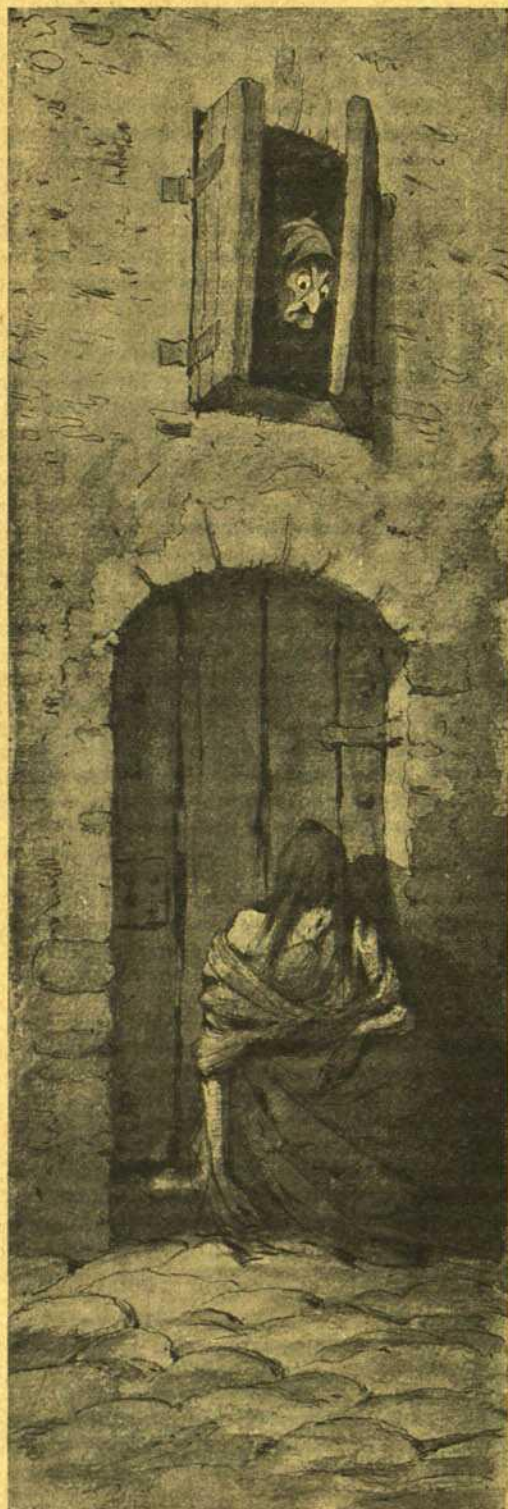
—¿Ho veus?... Per aixó ploro. Tothóm va despreciarme, tothóm fugia de mi... Era filla d'un presidari!

—No estrenyis tant, que'm fas mal...

—Quan estich ben sola, en la quietut de la nit, hi penso, sí, en ma desgracia. Penso que vaig ésser llensada al vici en la flor de la joventut, y ploro més que may, ploro, per la mare... pobre mare!... y després crido, y renego, y maleheixo aquesta humanitat que ab son despreci religiós comet crims... y'ls tapa ab el mantell de la moral... Per aixó ploro!

.....

L'AVARICIA (1)

Trista com l'hivern
la Pobresa capta;
truca á un portalot,
truca y s'hi desmaya.
Reganyosament
la finestra's bada;
l'Avaricia hi surt,
mira á baix... y tanca.

L'Avaricia empeny
forrellachs y baldas.

Morta al portalot
la Pobresa's glassa;
part de dins, flayrant,
tots els gossos lladran.
L'Avaricia hi riu
per lo bé que guardan;
posa un ull al pany,
veu un'ombra blanca.

L'Avaricia fuig
y á un recó s'amaga.

L'ombra no se'n mou
y ella se'n espanta;
passa fam y fret
y no surt de casa.
Morts també de fam
tots els gossos lladran;
s'hi abrahamonats
y la despedassan.

L'Avaricia ha mort
y'ls dimonis ballan.

A. BORI Y FONTESTÀ.

(Dibuix de M. Urgell.)

(1) De las *Cansons escolars*, mencionadas en los Jochs Florals d'enguany.

Siegfried.

IV

LA EXECUCIÓ MUSICAL

ACTE SEGON (CONTINUACIÓ.)

ESCENA II.—La entrada de Siegfried y Mime es senyalada per la reaparició del cant de fundició en las trompas, que devian marcarlo ab molta més precisió rítmica, mentres la corda reproduheix el tema de virilitat, conduhit, com sempre, sense l'animació y lleugeresa que requereix. Siegfried s'atura y descansa sota l'arbre (en el Licéu segueix dret tot el diàlech), en tant que'l tema del ensopiment (de Brunhilda) ve á indicarnos que fins veure á aquesta no coneixerá l'héroo la por, de manera que dit tema hauria d'expressarse aquí d'una manera poruga y velada, sols com un recort, y en sa repetició dirlo encara més dolsament.

El nano pretén de nou infiltrar á Siegfried la por, apareixent aquest tema en un tremolo de corda qu'ha de donarnos la sensació d'espant, apoyat en els baixos per una frase lligada dels fagots, dita aquí sense cap expressió. Al parlarli del dragó s'ha de marcar molt més el tema de Fafner, pujant fins al fortíssim; tema que's repeteix continuament, intercalat ab altres que requereixen una dicció molt cuydada. Aixís, quan Mime parla de la terrible cua del monstre, surt la frase del dragó en la orquesta, que'ls clarinets han de sostenir sempre piano, mentres els fagots han de repetirla en escalas d'una manera molt marcada y ab major accentuació en cada nota, es á dir, de piano á fort, y sols teninhi aquest cuydado es quan la orquesta diu lo que l'autor va escriure. Ab ánim varonil contesta Siegfried, y'l tema heroich dels Welsas que l'acompanya ha sigut també ben poch marcat, y conduhit ab poca unitat en el metall. Y al reproduhirse'l crit de la espasa Nothung en las paraulas «Nothung li enfonzaré en el cor», ha d'animarse més el temps, encara que l'héroo las pronuncihi ab la més tranquila decisió, simbol de sa inexperiencia.

Siegfried procura treure de devant seu al nano, y sas energías se reflexan en el tema de la virilitat, també aquesta vegada menos viu de lo que deuria serho; però Mime insisteix encara, y á sas paraulas segueix una bonica reproducció en la corda del tema que'l caracterisa com á mestre de la por, acompanyat altre cop dels del ensopiment, Fafner y Mime. Al parlar de la font vehina, apunten en la orquesta per primera vegada las armonías dels remors de la selva, per manera qu'han d'apareixe sols com un pressentiment ó anunci de la escena que segueix, y no de la manera forta y marcada com s'ha portat. Tot

el final del diàlech ha de tenir un caràcter accentuadament cómich per part de Mime, y en particular en la darrera frase «Fafner y Siegfried», quin tò burlesch l'interprete no ha encertat á expressar.

Aquí comensa la gran página musical que ha sigut tan popularisada, per més que sols ab el necessari complement escénich pugui ser apreciada en tot son valor. No es possible, per tant, judicar de sa exacta interpretació fixantnos sols en la part sinfónica, ab tot y sa gran importancia, puig l'acció que's desenrotlla en l'ànima del protagonista forma ab aquella un tot inseparable. Siegfried queda sol y s'entrega inconscientment á la contemplació de la natura, descansant sota del arbre, ahont experimenta las primeras sensacions dels secrets remors de la selva. En las violas y violoncellos comensan á dibuixarse las misteriosas figuras, els delicats matisos del inspiradíssim tema que descriu els encants del bosch. Però aquest misteri y aquesta delicadesa ha sigut inútil buscarlos en una execució en que'ls passatjes de més sentiment han resultat els més inexpressats, per la falta de cor en qui porta la batuta y per la poca homogeneitat y cohesió en els instruments de corda, que ni poden anar afinats, ni dir un pianíssim, ni lligar una frase. Aixís es que'ls lligaments, aquí tant necessaris, no s'han observat pera res, ni las diferents graduacions dins de la tranquil·litat del tema han donat á uns y altres compassos la varietat de matisos qu'exigian. Desde un principi el pasatge s'ha conduhit ab un ensopiment que's fa incompatible ab la exuberancia de vida que descriu: es menester dirlo ab molta tranquil·litat, si; mes ha de ser una tranquil·litat *vívida* y expressiva, enloch de la tranquil·litat morta que'ns fa sentir el mestre Mertens.

Las dugas notas que per sa repetició alternada y constant arriban á produhirnos la impressió exacta d'un *remor*, han d'ajuntarse lligantlas tan intimament unas ab otras, que la percepció acústica no ha de quedar ni per un instant interrompuda, y d'aquesta manera la solució de continuïtat en els sons orquestals es lo qu'arriba á produhirnos aquella ilusió. Per altra part, com que *remor* es cosa ben distinta de *soroll*, las notas s'han d'atacar ab el menor grau de forsa que possible sia, á fi de que la impressió resulti no de la materialitat de la melodia, sinó de la fusió de todas las notas en un perfecte conjunt armónich. Per aixó la frase ha de comensarse bastant més piano de lo que ho ha sigut, y aquest piano anarlo doblant, y triplicant fins arribar al extrém pianíssim; llavors s'alcansa un efecte graduant una progressió creixent molt suau pera pujar fins á la mida del so inicial, y després de sostenir aquest, tornar-lo á disminuir, també gradualment, fins terminar en altre pianíssim. Y pera conseguirho no son necessarias las exagera-

cions ni'ls rebuscaments, sinó que s'obté ab la major naturalitat, cuydant de que la execució sia correcta y donant á la dicció'l grau maxim de delicadesa. D'aquesta manera s'arriba á produhir la exacta impressió del solemni silenci de las selvas, torbat sols pel gronxament de las brancas y'l remoreig del fullatje, que Wagner ha sapigut imitar tan á maravella.

Una curta interrupció es produhida pel tema dels nibelungs (forja) al passar pel pensament de Siegfried la imatge del repugnant nano, però prompte torna á endinarse en la contemplació de la mare naturalesa, que instintivament li porta'l recort de sa mare propia, á qui may ha conegut. «¿Cóm devia ésser ma mare?... No puch imaginarmho!» Quina grandiositat de sentiment poètic en mitj de la ignoècia de la frase! Y quina intensitat d'expressió musical al fixarla en la orquesta ab els inspiradíssims temas de la pena dels Welses (pera recordar la rassa á que sa mare perteneixia), y del amor filial!

Mes totes las subtilitats desapareixen quan la execució no es lo qu'ha d'ésser. La segona aparició dels remors requeria un moviment més viu en els instruments de corda, que queda ben indicat per la reproducció doblada de las notas. Y després d'arribar á un pianissim, del qu'hem estat ben distants, era precis tota la dolcesa y potencia d'expressió en el clarinet pera dirnos el tema dels Welses, *com ressonant de lluny*, segons l'autor recomana, y no ab la aspresa y falta de dicció que l'hem sentit. Lo mateix ha fet el violoncello, repetintlo ab iguals defectes en lloch d'obrirlo molt delicada y tendrament en sas quatre primeras notas, pera disminuirlo en las restants. Y al repéndrel aquell instrument, no compreném d'ahont pot haver tret el director el *ritardando* qu'obliga ó tolera ferhi.

El tenor Grani ha destrossat tota aquesta página ab la duresa de sa veu y ab els crits que dona en las tan hermosas frases que sols poden dirse d'una manera delicadíssima y ab un fil de veu: «¿Per qué, al naixer jo, ma mare va morir? ¿Moren totes las mares al parir els seus fills? Qué trist, si aixis fos!...» Tan tendras y sentidíssims paraules no poden may dirse á crits. El tema del amor filial ha d'acompanyarlas ab una dicció extraordinariament sentida en els violoncellos; mentres qu'en el Licéu s'ha expressat ab massa forsa y sens el menor sentiment ni matis en la expressió.

El cant del aucell apareix per primera vegada en la orquesta, iniciantse ab una serie d'efectes imitatius en els instruments de fusta. Aquest cant es una veritable joia per sa inspiració, sa gracia y sa frescor, y's forma de fragments diversos que's contestan l'un al altre, repetintse un sens fi de vegadas, ja fraccionats ó ja units, formant un deliciós

conjunt (1). Nostra orquesta l'ha dit desastrosament, puig aquí més qu'en lloch se requereixen tres grans solistas pera encarregar-se de las parts d'oboe, flauta y clarinet, que tan principalissim paper hi jagan. La frase de entrada que diu l'oboe ha d'ésser més picada y més oberta; en la de la flauta que segueix s'hi fa un *ritardando* que no está manat, y ademés es dita ab massa forsa y poch lligada; ve á continuació la del clarinet, en que hi ha una nota sostinguda y repetida que deu apoyarse ab una accentuació molt més clara; tornan las flautas executant ab molt soroll y poca claretat lo qu'ha d'ésser estacat y pianissim; entra l'oboe ab altra frase qu'ha sigut poch picada y massa desafinada; y altre tant podém dir de la represa final de clarinet, conduhida ademés ab excessiva lentitut.

Al tornar a parlar Siegfried, refilan els instruments de corda un trino qu'ha de dirse en *crescendo* molt més pronunciat, y després anar sempre disminuint; però aquí's arpegis de la corda s'han sentit constantment massa forts, y la reproducció del cant del aucell per la trompa sense cap expressió, y massa lent en el final. Segueixen nous dibuixos en la corda, que demanan més joganera execució, fins arribar al tema de la espasa, atacat pel metall ab grans desafinacions y ahont trobém un altre *ritardando*, inventat també pel director. La frase havia de créixer més en el metall fins á reunir-se ab el *quarteto* de fusta, que també devia entrar ab major vigor.

Desitjós de comprendre'l misteriós cant del aucell, proba d'imitarlo'l noy ab una canya. De la equivocada interpretació artística'n parlarem més endavant. Concretantnos ara á la part musical, hem de dir que las notas que imitan el so de la canya han d'ésser més agras y xiscladas. Tant com hem sostingut que l'oboe del Licéu sembla sempre una canya, y una vegada qu'ha d'estar en caràcter, s'empenya alashoras en no semblarho! Cinch cops tracta d'imitar al aucell, y en els quatre primers no hem pogut sentir una sola nota desafinada, ni agra, ni xisclada, á pesar de las indicacions de la partitura qu'aixis ho manan. En la quarta tentativa hi ha una imitació del refilar del aucell que Wagner recomanava dirla molt precipitada y desagradablement, y ni aixó (en que som tan pràctichs) s'ha lograt: ni una nota falsa. Per ultim hem pogut sentir la desafinació en el darrer intent, y encara d'una manera errada, puig sols s'ha de sentir una nota (la bemol, lligat y fortíssim) mentres qu'en el Licéu se

(1) No'ns detindrem, pera no allargar, en la descripció de las diverses melodías que forman el cant del aucell, ni de las fonts d'ahont derivan, lo qual fora més propi d'un estudi temàtic. El talent de Wagner ha donat un caràcter de novetat á lo que sols es una fusió de diversos temas que ja coneixém.

l'enriqueix ab una cadencia de mal gust, pera divertiment del públich. Ni aquest detall tan petit hem conseguit veure respectat.

La represa dels remors de la corda ha sigut conduhida ab exagerada forsa, y la del cant del aucell en el clarinet ab gran falta de dolcesa, seguinthi un altre *ritardando* del que tampoch ne teniam noticia. En las flautas s'hi dibuixa una frase d'angoixa a la que hi ha faltat sentiment, y poch després trobem unas novas armonias dels instruments de corda seguidas d'altras en el metall que forman una hermosa y sentida frase (especie de *cant del bosch*), que devia ésser conduhida ab major grandiositat. La deliciosa melodia de Freia (deesa de la joventut) ab que la orquesta termina, l'ha expressat el clarinet de manera molt poch dolça, sent aixís que requereix una especialíssima dicció: ardenta y al ensemps molt tranquila.

Siegfried pren el corn y fa sentir la grandiosa y suggestiva melodia del bosch, qu'entona una trompa a *solo* dins de la escena. Es aquest un passatge difícil y arriscadíssim, que requereix molt especials qualitats en l'executant pera dirlo ab la major expressió, lo que per desgracia no hem lograt aqui, puig difícilment podria torbarse una execució més desdixada. Comensa ab el tema de Siegfried noy (crit del noy de la selva) qu'ha de ressonar molt fort y vigorós, sostenint la darrera nota llarch rato: aqui ha resultat débil y faltat de colorit. El tema's repeteix seguidament dugas vegadas. La primera havia de sentirse més piano y més estacat, y la segona accentuant molt més el *crescendo* y accelerant el final. Era menester una més llarga pausa, pera donar lloch a la entrada del tema de Siegfried héroe, primer fragmentat y després complet, tema que s'havia d'atacar ab la major delicadesa y créixer més desde sa meytat fins al final. La darrera nota, que's repeteix per quatre vegadas en sostinguts calderons, devia allargarse molt més en cada calderó, y disminuirla gradualment del un al altre, pera produhirnos l'efecte del eco que repercuteix cada cop més lluny el so del corn. La represa del primer tema ha sigut poch viva y ressonant, y además ab poca forsa en sa segona meytat. Una reproducció del tema del heréu de la espasa ha adolegut també d'aquest defecte; y la part final del cant ab la darrera aparició del primer tema, ha resultat sense cap netedat y además desafinadíssima. En conjunt tota la melodia ha sigut dita sense grandiositat ni relleu per la falta d'intel·ligencia del músich, que's cuyda sols d'executar las notas sense buscárlashi may la expressió, quina culpa ha de recaure tant sobre d'ell com del mestre qu'ho tolera.

El tema del dragó anuncia la sortida d'aquest, y pera expressar en tot son valor un fragment tan descriptiu, devia accentuarse d'una manera més pesanta. Durant tot el dia-

lech que sostenen l'héroe y'l monstre, la orquesta reproduheix els dos temas del dragó y de Fafner que'l caracterisan, intercalanthi'l de la por. Al entaularse la lluyta qu'acaba ab la fera, esclata potentment el tema del heréu de la espasa, que devian dir els cornetins ab major brillantesa, al que segueix el del dragó, menos subratllat de lo que requeria. Mentres té lloch el combat en la escena, s'entaula també en la orquesta una grandiosa lluyta entre'ls temas de Siegfried noy y del dragó, tots dos en son major grau d'expressió, lluyta que sols ha arribat a nosaltres en mitj d'un teixit de desafinacions y un desgavell tan espantós en tota la orquesta, qu'ha fet impossible distingir ab claretat aquest fragment. Afegeixis a aixó que'ls moviments dels combatents, que tenen fixat el seu compás y moment que'ls correspon, no han anat may d'acort ab las indicacions de la partitura. En el moment d'enfonzar Siegfried la espasa en el cor del monstre, ha de ressonar el tema del heréu de la espasa en triple fortíssim en el metall; y sols l'hem sentit en *triple desafinadíssim*.

La conversa que'l moribond Fafner sosté ab el noy es importantíssima, mes aqui, pera no allargarli l'agonia, se n'ha suprimit gran part, es a dir, 27 compassos. Els temas de la destrucció y de la maledicció qu'acompanyan sas darreras paraulas, han sigut molt poch accentuats; la veu cavernosa del dragó no ha anat debilitantse com devia, sobre tot al proferir sa darrera paraula «Siegfried» en la que hi fa un crit molt impropí, mentres la trompa torna a desafinar el motiu del héroe.

Retira aquest la espasa del monstre, y al tocar a sos llabis l'ardenta sanch, comensa a compendre'l cant del aucell. Aquest es reproduhit primer en la orquesta ab els mateixos defectes avans exposats, y deixantse d'observar además l'accelerat que's requereix desde la entrada de flautas. La veu d'una tiple (casi una nena) ha de dir tot aquest fragment ab més frescor, més lligament, més animació en el temps, y menos crits y desafinacions de lo qu'ho ha fet la intérprete del Licéu. La corda ha volgut també acompanyarla desentonant els armónichs y dibuixos que subratllan el cant, y sonant sempre més fort de lo que's requeria.

El conjunt, donchs, d'aquesta escena tan deliciosa, ha sigut ben desgraciat, culpa principalment de la direcció d'orquestra que ab sa deixadesa, falta d'energias é ignorancia, s'ha adormit (com en tants altres passatjes) en aquest magnífich idili, ahont tot respira vida y joventut.

JOAQUÍN PENA.

CONCERTS

La sessió musical-històrica que, galantment dedicada a nostre setmanari, donà di-

jous passat la «Escola Jordiana Orfeo Canigó» y l'Associació Democràtica Catalanista «Lo Sometent», fou interessantíssima baix tots conceptes. Devant d'un auditori entusiasta qu'omplia de gom a gom l'inmens recinte y que saludà amb un nodrit aplaudiment l'aparició de la Senyera, barrada ab las quatre ditadas llegendaries de la sanch del comte Jofre, símbol heraldich de nostra aymada patria, y al entorn de la que s'aplegan els joves cantayres que dirigeix en Joseph Lapeyra, anaren esgranant aquests tota una hermosa tanda de cançons populars, procedents las unas de las encontradas auríferas del Transvaal, de las serras emboyraadas de Noruega, de las planuras assolayadas de Grecia, y las altras del cor misteriós de nostras montanyas alterosas, alternantlas ab els cants religiosos dels dos grans mestres de la polifonia cristiana.

Després del himne d'en Lapeyra *L'Estandart*, d'un ayre triomfal qu'aixampla l'ànima, ressonà un altre himne, el transvalench, que fou aplaudit ab entusiasme, y seguiren el delicat *Ten compte* d'en Mendelssohn, el característich *Halling* d'en Grieg, y la bellíssima *Cansó grega* de Bourgault. En la segona part corprengué com sempre la serenitat angelica del *Adoramus te* de Palestrina, y del *Jesu Dulci* de Victoria. Al costat d'aquests dos trossos sublimes, lo d'en Gounod resulta inflat, sense unció, y tirant a la *grand ópera*, y lo d'en Perosi (l'abat que a cops de bombo vol fer passar per *geni* la casa Ricordi), digne d'un escolanet que conjumina sas primeras solfas. Dos trossos de llautó y de llauna al costat de dugas pessas d'or fi.

Els aixerits *Pescadors*, del gran Clavé, obrirent l'última part, seguint el deliciós *Bon Cassador*, armonisat per l'Alió, que fou repetit, lo mateix que l'hermosíssim *Emigrant* d'en Vives, qu'arrencà, com sempre, moltes llàgrimas, la xamosa *Filadora*, armonisada per en Lapeyra, y'l patriòtich *Arbre sagrat* d'en Morera, que fou aclamat per l'auditori. Tancà'l concert el bellíssim cant popular *El pardal*, glosat per en Mas y Serracant.

L'efecte que'ns produí l'Orfeo d'en Lapeyra fou excelent, y al dir excelent ens referim més a lo que dintre d'ell sentim germinar, que a mèrits actuals, reals y positius. Com que sabem ahont arriba la fe, la constancia y la intelligència del seu mestre, y la ferma voluntat y las condicions vocals y artisticas de sos deixebles, no es pas aventurat profetisarlos hi un pervindre brillant, que's deurà únicament a sos mèrits personals y a son trevall incansable. Aquesta profecia carinyosa es la traducció fidel de la dedicatoria que brodada en unas cintas y oferta per JOVENTUT al Orfeo, al acabar el concert, entre las aclamacions del públich, figura desde dijous passat en sa Senyera.

El nostre estimat amich y colaborador

l'Antón Busquets y Punset ilustrá tan agradable vetllada musical ab la lectura d'un trevall en prosa, vibrant tot ell d'amor a la vida de montanya y a las patriarcales costums paguesas, engendradoras de la música popular; y en el que ventà ab má ferma una xurriacada a las obras xorcas y afemelladas que'ns arriban de Ponent, constituhint el degradant *gènero chico*. L'ardida conferencia del poeta montanyench arrencà més d'una volta aplausos y aclamacions ben entusiastas.

JOVENTUT, molt complascuda ab la dedicatoria de tan agradable vetllada, remercia y felicita coralment a tots: al músich, al poeta, al aplech de cantayres entusiastas y a l'associació «Lo Sometent».

En el concert que l'«Orfeo Catalá» va donar dissapte passat a Novetats en obsequi als seus socis protectors, s'hi estrenaren sis composicions, essent la capdal el majestuós *Cap al vespre*, escrit sobre una hermosa poesia de Schiller per l'eminent compositor alemany Ricard Strauss. Es un chor d'una amplitut y serenitat que imposa, en el que las veus humanas alcansan, per medi d'una ardida colocació y d'una fusió admirablement graduada, un veritable esplendor orquestal, molt semblant a n'aquell colorit riquíssim del *Don Joan* y de la *Mort y Transfiguració*, que posan al Strauss entre ls primers compositors d'avuy en dia. L'«Orfeo Catalá» s' sorti de la interpretació difícilíssima de l'obra bastant ayrosament, malgrat las deficiencias de las sopranos, que deslluhiren bon xich el comensament, l'exquisit diseny melòdich que constituheix el motiu del Sol. Ab un aplauso unanim coronà'l públich la primera audició del *Cap al vespre*.

Las baladas gallegas *Lonxe d'a terra* y *Negra sombra* d'en Montes, impregnadas las dugas d'aquella melangia exquisida tan característica, foren també molt aplaudidas, especialment la segona, y repetidas.

La cansó *En el bosch*, del compositor francès L. Moreau, que també s'estrenà, va marcada per un sagell de distinció y elegancia que li dona animació juvenívola, y com un misteri de pressagi alhora. La secció de senyoretas y noys la va cantar ab molt carinyo, essent aplaudidíssima y repetida també. Las campanas de Nadal, del mestre valencia Comes, sorprenen per la ingenuitat festosa del cant dels nens, per l'aixelabrada cridoria dels pastors, y, sobre tot, per la felis imitació choral dels drinchs de las campanas. Fou molt celebrada, lo mateix que la *Cansó amorosa* d'en Daniel, d'ayre ben popular.

Ompliren el reste del concert, que s'obri ab el *Cant de la Senyera* y's tancà ab la preciosa *Mort del escolá*, d'en Nicolau, las joyas populars *La filadora*, *Lo pastoret* y ls *Fadrins de Sant Boy*, sempre bonicas; el valent *Brin-*

dis del Rhin, de Mendelssohn; la *Brema* d'en Clavé, y *Las sagetas que amor tira*, de Brudieu. L'«Orfeo Català» y son incansable mestre en Lluís Millet foren objecte de grans ovacions.

Ab tres fragments del ball *Namouna*, de Lalo, comensà'l concert que donà diumenge al matí a Novetats la «Sociedad de Concier-tos Clásicos» que dirigeix en Granados, ab el concurs de la «Capella Catalana». De factura brillant, sobre tot el preludi y la *fête foraine*, revelan tots plegats certa trassa que seduïx de moment y agradaria molt més si algú d'ells no recordés tant una de las escenas més hermosas del *Or del Rhin* de Wagner. La execució fou bastant ajustada.

L'hermosíssim poema de Cesar Franck *Les Djinns*, molt ben interpretat per en Granados, agradà com sempre. Dels tres chors d'en Moreau, el millor, ademés de *En el bosch* (que'ns feu més efecte cantat el dia avans per l'«Orfeo Català») es la *Chanson galante*, cantada ab molt carinyo per la «Capella Catalana» y repetida á instancia del auditori.

Els tres choralis ab que finalisà'l concert, *Adeu al bosch* de Mendelssohn, *Jesús als pecadors*, y un *Kyrie* que no era ni als programans ni als cartells, deixaren poch rastre d'emoçió en el públic, qu'en general sorti poch satisfet de la sessió, donchs llevat de lo de Cesar Franck, lo demés, ab pocas excepcions, no era de gayre consistència.

Hem de rectificar una errada que involuntariament apareix en nostre article sobre en Soler y Rovirosa, publicat en el número passat. Al parlar del decorat del *Lohokeli*, deyam *Scheol* (infern indi), sent aixís qu'ha de dir *Naraka* (infern indi), donchs el *Scheol* era l'infern dels antics hebreus.

S. VILAREGUT.

TEATRES

NOVETATS

Mlle. Margherite Deval, que'ns ha donat dugas representacions á Novetats, es una *divelle*, una cantant del género cómic lleuger, filla lilegitima y espontania del Paris de la *blague*, del Paris alegre y filosof á sa manera, que tot s'ho pren á broma y, buscant el costat cómic y ridícul de la vida en totas sas manifestacions, en fa una dissecció espiritual plena de gracia, de finura y d'intenció satírica, sense caure may en lo xabacá ni en lo grosser.

Es un art refinat, d'escassa ó nula trascendencia moral, però que captiva per lo que té de sincer y de fonament humá, encara que aparentment se presenta ab carácter superficial y lleuger.

La Deval té personalitat propia que la eleva per dessobre de las numerosissimas cantants de *café concert*. No es guapa, mes son rostre de faccions pronunciadas y fins vulgars, es molt expressiu, sobre tot els ulls, grossos y vius, que parlan com parla tot en aqueixa dona, quina nota característica es una prodigiosa movilitat muscular. En ella no solzament parlan els ulls, sinó la boca y tota la fesomia, els peus, las mans y tot el seu cos, que, com un teixit qu'es de nirvis sensibilissims, se contràu y's belluga ab facilitat pasmosa. Sobre tot els dits, prims y afinats, ab els qu'explica y dona una sensació de vida y realitat més perfecta que ab la mateixa paraula.

No tenim espay pera detallar las representacions que li hem vist. Dissapte donà *Claire Bidochon*, diumenge *Les petits Machin* y ab dós dias cantà *couplets* ó cansonetas. Las dugas obretas no tenen res de particular. Son dos apropósits sense consistència artistica, escrits ab l'únich objecte de donar ocasió á que la *divelle* interpreti variats tipos y pugui cantar cançons ben diferentas, que com els *couplets* diu á la perfecció.

Dotada la Deval d'una veu simpática, encara que un xich aspra, traduïx y'ns presenta tota classe de tipos, recorrent tota la gama dels sentiments humans, qu'exteriorisa ab gran potencia d'expressió plástica, ab una dicció neta y intencionada, y ab una naturalitat y malícia que no arriba may al desvergonyiment, y conservant sempre, á pesar de lo delicat y escabrós de certas escenas que descriu y de lo vulgar ó ridícul de certs tipos que reproduïx, una exquisida distinció, elegancia y discreció, que acaban de fer més simpática y atractiva á aquesta riallera gateta del teatre francés alegre y sugestiu.

EMILI TINTORER.

EL TRIOMF DEL COR

I

Quin xicot més estrany l'Agustí! May se'l veyia alegre. Sempre pensatiu; sempre isart; semblava que tot li fes angunia.

De jovenet era ben distint. Alashoras era aixericot, rialler, entremaliat... Entremaliat si ho era! Ningú ho podia dir com la Carmeta, sa cosina, que, tan esbojarrada com ell, el seguia per tot ajudantlo á fer malesas. Per saltar marges, per afullar nius, per nadar pels estanys y pel mar, quina parella més avinguda!

Tota la setmana parlavan del dijous.

—Ja hi som, ja es dijous: ¿ahont anirém aquesta tarde?

—¿Sabs ahont?—deya'l xicot.—Al hort de cal Riera á menjar figas.

—Y si'ns veuen?

—Mirat, fugirém.

—Donchs m'has de prometre que'm donaràs la mà pera corre.

—No; et portaré a coll y be.

—¿Si? Donchs millor que'ns vegin!—

Si n'eran d'entremaliats!

Però res: el xicot, al ferse gran, cambià d'una manera que semblava verament impossible.

¿Cóm va ser?...

La Carmeta explicava que una vegada varen enfadarse per una tonteria de criaturas y que d'aquell dia may més volgué jugar, y va tornar-se seriós y aixut de paraulas...

—Ey,—deya la xicota,—jo crech qu'aixó va ser casual; si jo'm pensés que aquelles renyinas lo feren desgraciat, ne tindria una penal!...

Varen enfadarse perque...

Era un dia que, corrent més que la tramontana, tornavan de calar foch a una garba de blat que l'endemà havia d'ésser batuda. Quan ja's cregueren prou lluny y salvats d'ésser descoberts, varen aturarse y s'assegueren a l'ombra d'un garrofer. Ella's deixà anar a terra, ribent y aixugantse ab el devantalet l'abundosa suhor que regalimava per sas galtes encesas, bullentas. Ell se li va asseure al costat, també roig de cara y pantejant. Ni podian parlar-se de tan cansats.

L'Agusti's mirà llarga estona a la Carmeta, y de sobte va dirli, com si li ocorregués una gran idea:

—Escolta: ¿quants anys tens?

—Y arà! ¿Per qué m'ho preguntas?

—Perque... Bé, digas: ¿quants ne tens?

—Ne faré quinze per la Mare de Deu del vermar.

—¿Quinze?... Y jo ¿may dirias quants ne tinch?

—Tant se me'n dona.

—Jo'n tinch setze de fets... ¿No't sembla que ja podriam comensar a festejar?

—Ahl! ah! ah!... Jo no vull festejar ab tu.

—¿Per qué?

—Mira, l'altre vespre la minyona'm va llegir un llibre que parlava d'una noya que va casarse ab un princep... Un princep maco, rich... Tots ho son els princeps macos, ¿oy tu?... Donchs jo... vuy un princep.

—Donchs no que no ho son de macos!... Tots me fan rabia!

—Aixó ho dius per enveja... El dia que'n trobi un...

—Si'l trobo jo, l'apedrego! Per pillo!

—Qui, tu? Llengua faràs... Si jo't bato!

—Tornaho a dir!

—Si que t'ho torno a dir: et bato... Y té, té!—afegí pegantli ab la mà a la espatlla.

Y ell, en lloch de tornarshi, li deya tot baixet y ab veu tremolosa:

—Qu'ets bonica, Carmeta!

—No vuy que m'ho diguis, ¿ho sents?—contestava ab vivesa sa cosina.—No vuy que m'ho diguis, perque aixó ja es festejar!...

Totjust hagué dit aquestas paraulas, que's veu venir a sobre l'amo de la garba, que brandant una groixuda vara de freixa corria cap al garrofer; y ella, es clar, camas ajudeume, va esmunyir-se més viva que una mus-tela.

Ell també hauria tingut temps de fugir, però va perdre l'esma y no pogué donar un sol pas.

L'home al arribar va acanarli al pobre Agusti uns quants cops de vara y va deixar-lo, emperó, desseguida, compadit de la seva mansuetut: ni un sol crit; ni una llàgrima.

II

L'Agusti y sa cosina anaren creixent, y ella, que no era ni més ni menys romántica que lo que ho son generalment las donas, s'oblidà ab facilitat del princep, però a son cosí no l'estimava perque... perque no.

Ell, sense l'incident avans apuntat, al assolir la edat de la passió plena, potser ni s'hi hauria fixat en sa cosina; però aquella negació tan clara, tan franca, el feu perfidiós... perfidiós y desgraciat. A mida que'l temps passava, l'empenyo era més gran, perque també'l seu amor anava creixent. Oh! Cóm hi sufria'l trist! Al temps en que las ilusions son més hermosas, ell tenia tota l'aparensa d'un vell.

Y'ls dias passavan, y l'Agusti en res trobava consol... Però un dia va sentir-se ferit en sa dignitat. Era necessari oblidarla, ja qu'ella no escoltava sos prechs.

Y passà més temps, y per fi va semblar que comensava per ell un periode de calma. Ja podia pensar en sa cosina sense sufrir ab el recort de sos desdenys. Ja podia preguntar a son ànima si encara sentia per ella amor, que l'ànima li deya que ja no... y que fins la odiava... El cor, no obstant, res deya; mes del cor qu' n'fa cas!... Si; ja la odiava; però no sols a n'ella, sinó també a totas las donas... y a tota la humanitat!

—El món té goig pera tothóm menos pera mi!... Donchs jo aborreixo al món!—

Oy tal que l'aborria! Sempre que li donava per sortir de casa, qu'era poch sovint, se'l veyia caminar cap a indrets solitaris; no pera gaudir la bellesa de la soletat, sinó per allunyar-se de tota remor de vida. Caminava y caminava sense dirigir-se enlloch: sas camas guiavan; y sols l'hauriau vist trencar de camí si per acàs trobava algu...

Mes, a pesar de fugir de tothóm, solia succehir, a voltas, que impensadament se topava ab algún bon amich de la infantesa, que'l feya deturar boy per forsa. Quan aixó succehia, la seva conversa era sempre igual. Parlava de son despreci del món, y principalment de son odi a las donas. D'aquest odi se'n havia fet una teoria. Per ell Deu posà al món las donas pera perdre, pera condemnar als homes.

—Oh, si!—exclamava ab el to més solemne que sabia donar á sas paraulas.—Fugne, fugne sempre de las donas! Ellas son diables! Jo ho sé be... Al qu'es guí de totes, á Llucifer, prou que jo'l coneix! Es la dona més hermosa de la terra, però també la més malvada!... Oh! Bé prou la coneix!...

Ab tot, una cosa passava, ben difícil d'entendre al cop d'ull. D'una sola persona no fugia: de la Carmeta. Ni fugia, ni esquivava sa conversa; però parlant ab ella, s'hibuixava en sos llabris un somriure tan estrany, que si la pobre cosina l'hagués pogut comprendre, s'hauria apartat de son aprop esglayada.

—No; no'm fas por—deya ab son misteriós somriure.—Las tevas urpas no poden res contra'ls esperits previnguts... Llucifer malvat!... Llucifer infelís!—

III

La tarde era xafagosa y la platja vessava de gentada; uns hi acudien pera pendre banys y altres senzillament pera recrearse ab l'animació y omplir-se'ls pulmons del ayre salabrós que allí's respirava. La platja era tot vida.

Caminant, caminant, sens atalayarsen poch ni molt, l'Agustí va fer cap á la vora del mar. Anava tan abstret, que no va adonar-se de l'animació fins á serhi. Al donarsen compte, volgué marxar, però al intentarho, s'atopá casualment ab sa tia y sa cosina, á las qui acompanyavan unas noyas amigas de la Carmeta.

—¿Tu per aquí, Agustinet?—li preguntá sa tia.—Me'n alegro!... Aixís, home, aixís: diverteix-te!... ¿Vols venir ab nosaltras? Ens en aném á pujar á n'aquella barqueta, y passejarém fins á Calafell... ¿No vols venir?... Tu mateix...

—Gracias.—

L'Agustí las vegé embarcar y allunyar-se, y s' mirava á sa cosina y somreya, somreya...

Mentres ellas s'endinzavan pel mar, aquest se revoltá un xich; las onas s'inflavan fent dansar lleugerament la barqueta, cosa que la tia no trobava massa agradable, però que feya xisclar de joya á las jovenetas...

Y de mica en mica'l mar se torná més sorollós.

—La barca s'enfonzará!—feu l'Agustí.—Millor!—va repensar-se seguidament.—Gran festa avuy!—

Ja no s' doná pressa per'anarsen de la platja. L'espectacle del mar esvalotat l'atreya bojamant; y pera contemplarlo més bé, va asseures demunt de la sorra:

—Millor! Millor!—mormolava. Mes á dintre de si mateix, fondas y porugas, però ben certes, sentia unas veus amohinosas que'l reptavan per son criminal desitj:

—No: destruir, no! Edificar es lo que cal! Fins las feras poden humanisarse ab l'enginy!

—Peró jo l'aborreixo á la humanitat. Qué se me'n dona!

—La vida es el misteri més gran y més hermós de la Natura! Que visqui, que gosi tothom! Tot!...

—Si pera mi no hi han goigs!

—El món es gran, els goigs son inmensos; llénsat dintre'l món y cercal; si fuges, es bé que no'ls trobis.—

La lluyta interna anava creixent com la remor de las onades. Instintivament se tombá d'esquena al mar; que si de cop li plavia veure ensolcir la barca, després, á pesar seu, li feya mal. Però'l soroll de destrucció encara l'atreya, y restá allí-assegut de cara á la montanya.

Y s'estigué molt temps aixís, molt temps; fins que va alsarse tot d'una, exclamant com á resum de la lluyta:

—Millor! Millor que'l mar las engolis!—

Va estendre sa vista per sobre las esvalotadas onas... y no vegé la barca enloch... Allá, bastant enllá va veure arrán de l'aygua una munió de gent que contemplava quelcóm extraordinari. Una forsa invencible va arrastrarlo envers el grupo.

Al serhi aprop, senti á la gent que s'exclamava indignada:

—Aixó es culpa del barquer!

—Donchs per qué's feya á la mar en temps aixís!

—Si no sab guiar una barca, per qué s'hi fica!

—Quin barquer!—

Al arribar l'Agustí va veure en terra, ofegada, que prengué per morta, á sa cosina Carmeta. Encara ningú havia hagut esmen de sa presència, que s'abrahoná al barquer, y posantli las mans al coll, y apretantlas convulsivament.

—Lladre! Lladre!—xisclá.—M'has robat la vida!—

JAUME ORPINELL.

NOVAS

L'Agrupació Escolar «Ramón Llull» va celebrar divendres passat la conferencia inaugural del present curs.

Després d'una bonica memoria llegida per en Rafel Folch y Capdevila, el president don Joan Vallés y Pujals llegí un discurs sobre las causas que motivaren la ruina del imperi romá. El treball, per sa erudició y altrás excelents qualitats, fou aplaudidíssim pel públich, qu'era numerós fins á omplir el local.

Acabá la vetllada ab un encertat parlament endressat als estudiants per en Joseph Franquesa y Gomis, professor d'aquesta Universitat y llorajat poeta, que presidía la sessió.

Per unas invitacions qu'hem vist, per cert molt originals y de bon gust, sabém que

avuy dijous inaugurarà'l «Centre Artístich y Literari» la serie d'Exposicions de pinturas á que ve obligat segons els seus estatuts, estranyantnos sobremanera que sent la societat catalana, catalans el expositors, y catalá l'escut que li serveix de sagell, titl é invitació, siguin redactats en castellá.

La «Asociación Escolar Republicana» de Barcelona, domiciliada á la Rambla de Canaletas, 11, pral., ha organisat un Certamen Científich-literari en que hi podrán pendre part el escolars perteneixents á tots els instituts y escolas normals y especials d'Espanya, terminant el plasso pera l'admissió de treballs el dia 28 de febrer de 1901.

S'ofereixen dinou premis sobre altres tants temas.

Una comissió de pintors-decoradors va visitar el dilluns darrer al alcalde de Barcelona, interessantlo pera que's coluqui'l retrato d'en Soler y Rovirosa á la galeria de cata-

lans ilustres, y's dongui'l nom del malaguanyat pintor escenógraf á un carrer d'aquesta ciutat.

Estant ja llesta la segona edició del primer número de JOVENTUT, las personas que'ns tenen demanats exemplars poden passar per aquesta Administració á recullirlos.

Ab aquest número acompanyém el prospecte en que's detallan las innovacions que desde primer d'any introduhirém en nostre setmanari.

Fidel Giró, impressor. — Carrer de Valencia, 311

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclussiva responsabilitat de sos autors.

No's tornan els originals.

Se donará compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

PREUS DE SUSCRIPCIO

Catalunya: Trimestre, 1'50 pessetas; un any, 6 pessetas.

Altras regions d'Espanya: Mitj any, 4 pessetas; un any, 7 pessetas.

Estranger: Un any, 8 pessetas.

Número corrent, 10 céntims; atrassat, 25 céntims.